

Meie 22.10.2026 nr 10-4/7452-2

Vastus selgitustaotlusele

Olete pöördunud Justiits- ja Digiministeeriumi poole selgitustaotlusega korruptsioonivastase seaduse (KVS) § 11 ning kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 49 lõigete 12 ja 13 tõlgendamise kohta olukorras, kus korruptsioonivastasest seadusest tulenev toimingupiirang laieneb vallavanemale. Soovite selgitust, kas vallavanema taandumise korral võivad küsimuse arutamist ja otsustamist jätkata ülejäänud vallavalitsuse liikmed või muudab vallavanema taandumine vallavalitsuse selles küsimuses tegutsemisvõimetuks.

Selgitame, et käesolev vastus lähtub eelkõige korruptsioonivastase seaduse regulatsioonist ja eesmärkidest. Tegemist on üldise õiguslase selgitusega ning mitte hinnanguga konkreetse üksikjuhtumi õiguspärasusele.

KVS § 11 lõike 1 kohaselt ei või ametiisik teha otsust ega toimingut muu hulgas juhul, kui otsus või toiming tehakse ametiisiku enda või temaga seotud isiku suhtes või kui ametiisik on teadlik enda või temaga seotud isiku majanduslikust või muust huvist, mis võib mõjutada otsust või toimingut. Sellisel juhul peab ametiisik ennast otsuse või toimingu tegemisest taandama.

KVS-i toimingupiirangute eesmärk on tagada avaliku võimu teostamise erapooletus ja vältida huvide konflikti. Toimingupiirang ei ole suunatud sellele, et muuta pädev organ tegutsemisvõimetuks või takistada avalike ülesannete täitmist, vaid sellele, et otsuse või toimingu tegemisest jäetaks kõrvale huvide konfliktis olev ametiisik. Otsustamine peab võimaluse korral jätkuma nende isikute poolt, kelle suhtes huvide konflikti ei esine.

Kui otsuse või toimingu tegemine kuulub vallavalitsuse kui kollegiaalse organi pädevusse, tuleb üldjuhul lähtuda sellest pädevusjaotusest. Asjaolu, et üks vallavalitsuse liige, sealhulgas vallavanem, peab ennast KVS § 11 alusel taandama, ei tähenda iseenesest, et vallavalitsus kaotaks õiguse või võimaluse küsimust lahendada. KVS-ist ei tulene, et ühe liikme suhtes kohalduv toimingupiirang muudaks automaatselt otsustusvõimetuks kogu kollegiaalse organi.

Seetõttu on Justiits- ja Digiministeeriumi hinnangul üldjuhul kooskõlas KVS-i eesmärgi ja regulatsiooniga olukord, kus vallavanema suhtes esineb toimingupiirang, vallavanem taandab ennast vastava küsimuse arutamisest ja otsustamisest ning otsuse teevad ülejäänud vallavalitsuse liikmed, kelle suhtes toimingupiirang ei kohaldu, eeldusel, et tegemist on kollegiaalse otsusega ning seda ei saa tõlgendada nn allapoole delegeerimisena, mis on KVS § 11 lg 2 alusel keelatud.

KOKS § 49 lõiked 12 ja 13 reguleerivad sellises olukorras toimingupiirangu rakendamist vallavalitsuse töös. Nende sätete kohaselt ei osale toimingupiiranguga vallavanem, linnapea või valitsuse liige küsimuse arutamises ega otsustamises ning küsimuse arutamiseks ja otsustamiseks vajalik kvoorum on selle võrra väiksem. Nimetatud regulatsioon toetab KVS-ist tuleneva toimingupiirangu rakendamist ega viita sellele, et vallavanema taandumine muudaks vallavalitsuse automaatselt otsustusvõimetuks. Samuti ei nähtu KVS-ist ega KOKS-ist õiguslikku alust järeldusele, et vallavanema taandumise tõttu läheks vallavalitsuse pädevuses oleva küsimuse otsustamine automaatselt üle vallavolikogule. Toimingupiirangu eesmärk on välistada huvide konfliktis oleva ametiisiku osalemine otsustusprotsessis,

mitte muuta seadusega sätestatud pädevusjaotust kohaliku omavalitsuse organite vahel. Pädevuse üleminek ühelt organilt teisele peab tuginema seadusele.

Täiendavalt rõhutame, et KVS § 11 kohaldamisel ei ole määrav üksnes lõppotsuse tegemine. Toimingupiirang laieneb üldjuhul kogu otsustusprotsessile, sealhulgas otsuse või toingu sisulisele ettevalmistamisele. Riigikohus on selgitanud, et toimingupiirangu eesmärk on välistada huvide konfliktis oleva ametiisiku mõju kogu otsustusprotsessile, mitte üksnes formaalsele lõppotsusele. Seetõttu ei pruugi olla piisav, kui vallavanem taandab ennast üksnes küsimuse lõplikust arutamisest või hääletamisest. Kui vallavanem on eelnevalt osalenud asja ettevalmistamises, kujundanud otsuse sisu või mõjutanud selle menetlemist, võib olla küsimus selles, kas toimingupiirangut on järgitud kogu menetluse vältel. See sõltub konkreetsetest asjaoludest, kuid KVS-i eesmärgist lähtudes tuleb huvide konfliktiga seotud ametiisik kõrvaldada otsustusprotsessi kõigist etappidest, kus tal on võimalik otsuse kujunemist mõjutada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kätlin-Chris Kruusmaa

*/